

Konsolidace (konfuse).

Konsolidace jest sloučení práv a závazků v jedné osobě. Konsolidací zrušují se též různé obligační poměry.

I. Případy konsolidace:

1. Služebnosti. Spojí-li se vlastnictví pozemku služebného a pozemku panujícího v jedné osobě, zaniká tím služebnost (§ 526 o. o. z.). Dle zásady »nulli sua res servit« zaniká spojením služebného a panujícího pozemku držení služebnosti (roz. ze dne 23. února 1871 č. 10117 sb. 4066). Rovněž přetruhuje se spojením služebného a panujícího pozemku vydržení práva služebnosti (roz. ze dne 23. února 1871 č. 10117 sb. 4066).

Kdežto dle římského práva sloučením panujícího a služebného pozemku v jedné osobě zaniká služebnost úplně a navždy tak, že oddělí-li se snad budoucně opět vlastnictví pozemku služebného od panujícího, neobživne služebnost, jest dle rakouského práva držitel pozemku panujícího, zcizí-li se skutečně opět jeden z těchto pozemků spojených a nebyla-li služebnost prve z knih vymazána, oprávněn služebnost vykovávati (§ 526 odst. 2 o. o. z.). Zcizením dvou pozemků náležejících témuž vlastníku, z nichž jeden skutečně druhému slouží, různým osobám vzniká právo služebnosti (roz. ze dne 14. května 1861 č. 2717 sb. 1322).

2. Právo zástavní. Konsolidace nastává, když zástavní právo a vlastnictví náleží téže osobě; nikdo nemůže ku své vlastní věci míti zástavního práva. Je-li však zástavní právo zapsáno ve veřejných knihách, zaniká spojením se zástavního práva a vlastnictví téhož předmětu v téže osobě teprve výmazem z veřejných knih (§ 1646 o. o. z.).

3. Právo obligační. Jestliže při pohledávce dlužník a věřitel setkají se v téže osobě, ku př. věřitel stane se dědicem dlužníkovým aneb naopak, nastává tu konsolidace, poněvadž nikdo nemůže sobě býti zavázán. Zánik obligace nastává ipso iure a to úplně, jestliže je tu konsolidace mezi věřitelem a hlavním dlužníkem, neboť zrušením obligace hlavní zrušují se i obligace vedlejší. Avšak konsolidací mezi věřitelem a rukojmím nezaniká obligace hlavního dlužníka; rovněž nepůsobí konsolidace mezi věřitelem a spoludlužníkem na ostatní spoludlužníky. Nastane-li konfuse tím, že hypotekární věřitel stane se dědicem korrealního dlužníka, nezaniká tím ani pohledávka ani zástavní právo (roz. ze dne 4. srpna 1870 č. 9024, sb. 3842).

II. Konsolidace nenastává:

1. je-li ponecháno věřiteli na vůli, aby žádal oddělení svých práv (§ 1445 o. o. z.). Případ tento nastává, když dědic nastupuje v dědictví cum beneficio inventarii (§ 802 o. o. z.), aneb když věřitelé pozůstalostní, legatáři aneb dědicové nepominutelní žádají za oddělení pozůstalosti od jmění dědicova. Dědic nemůže se dovolávati nároku z darování na případ smrti proti třetímu držiteli na základě nastalé konsolidace (roz. ze dne 12. dubna 1883 č. 3617 sb. 9388). Dědic s výhradou se přihlásivší může žádati zaplacení své pohledávky proti zůstaviteli (ze zastavených pozůstalostních realit) (roz. ze dne 19. prosince 1855 č. 9549 sb. 146). Ještě dále jde rozhodnutí ze dne 17. listopadu 1876 č. 1839 časop. »Ger. Halle« r. 1877 č. 89, jež stanoví, že dědic s výhradou se přihlásivší může žalovati na zaplacení své pohledávky všechny přihlášené dědice ano i sebe sama. Toto rozhodnutí však odporuje zásadě, že jedna a táž osoba nemůže býti zároveň žalobcem i žalovaným. Před odevzdáním pozůstalosti nemůže se spoludědic,

jenž je zároveň dlužníkem pozůstalosti proti ostatním spoludědicům, dovolávati konsolidace, poněvadž konsolidace a její následky nenastávají nápadem dědictví, nýbrž teprve odevzdáním pozůstalosti (roz. ze dne 26. září 1854 č. 9717 sb. »Peitl« č. 571).

2. § 1445 o. o. z. stanoví dále, že konsolidace nenastává, když jsou tu poměry různého druhu. Obč. zákonník neudává však, jaké poměry to jsou, nýbrž praví v § 1445 jenom prostě: »Proto nemění se nastoupením dlužníkovým v pozůstalost jeho věřitele ničeho ve právech věřitelů pozůstalostních, spoludědiců nebo legatářů, a dědictvím dlužníkovým a jeho rukojmí ničeho na právech věřitele.« První ustanovení plyne ze zásady: »actus inter duos gestus tertio nec nocet nec prodest«; druhé opírá se o předpis § 1357 o. o. z.

3. Práva a závazky, jež zapsány jsou v knihách veřejných, nezrušují se pouhým spojením v jedné osobě, nýbrž teprve výmazem z veřejných knih (§ 1446 o. o. z.). Toto ustanovení plyne důsledně z § 469 o. o. z., dle něhož hypotekární statek tak dlouho je zavazen, dokud dlužní listina veřejných listin vymazána není; jedině bezelstnému cessionáři nemůže se ve případě cesse namítati zánik hypoteky konfusí (roz. ze dne 9. července 1878 č. 697 sb. 7058; 20. května 1868 č. 3591 sb. 3070).

Konsuláty.

Konsuláty mají povinnost chrániti obchodní zájmy státu, jímž jsou zřízeny.

I. Dějinný vývoj.

Vznik konsulátů spadá do 12. stol., kdy počal mezinárodní obchod více a více se rozvíjeti, a kdy povstávaly nové a nové spory, které rozšiřující se obchod s sebou přinášel; obchodní kruhy spatřovaly v tom vlastní zájem, aby jich spory na cizích tržištích vzniklé tam byly i uklizeny a proto volily sobě sporné strany obyčejně některého ze příslušníků jejich vlastního státu, aby jako rozhodčí spory uklidil. K tomu ovšem přispívala i zásada tehdá platná, že každý má užívati svého osobního práva. Znenáhla stalo se stanovení takovýchto obchodních soudů všeobecným zvykem, vlády chápaly se iniciativy, počaly samy je ustanovovati a postavení jich smlouvami určovati; tito zahraničními státy stanovení privilegovaní soudcové měli různá jména jako konservatoři, protektoři, konsulové; jich význam a vliv byl tehda, kdy nebylo dosud vyslanectev, velmi značný. Vývoj nových systemů státních měl v zápětí, že takováto mezinárodní instituce někdy i ve vlastní zemi jsoucí, nebyla již vhodnou a proto pečováno o to, aby obchod cizinců jich vlastním zákonům a soudům byl podroben. K tomu přispíval i vznik vyslanectev zahraničních, která měla poddaným svého státu ochrany poskytovat; a tak nebylo již třeba, aby samostatní zástupci v cizině o obchodní zájmy se starali; jedině v důležitějších obchodních místech bylo potřebí jednatelů, kteří by hned na místě obchodníků vlastního státu se ujali aneb sprostředkovali obchodní spojení vlasti své s cizinou. Tím způsobem instituce středověkých obchodních soudů změnila se během doby v pouhou ochranu příslušníků toho státu, pro nějž byla ustanovena. Jenom v Turecku a v některých asijských státech udrželo se až dosud u konsulátů vlastní soudnictví. V nové době následkem neobyčejného rozvoje obchodu bylo potřebí instituci tuto nové péči podrobiti; byla to především Anglie, která různé konsuláty na důležitých místech zřizovala a správci jich vlastní úředníky jmenovala, kteří o obchodní zájmy její